

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

संस्कृत विशारद (बी.ए.) – नियमित

परीक्षा : डिसेंबर – २०२३

सत्र ३ रे

विषय : भरतनाट्यशास्त्र आणि काव्यप्रकाश (19R433)

दिनांक: ०७/१२/२०२३

गुण: ६०

वेळ : दु. २.०० ते दु. ४.३०

सूचना : १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात. २) सर्व प्रश्न अनिवार्य.

प्र १. मातृभाषया चतुर्णामनुवादं कुरुत।

(१६)

१. नाट्यस्य ग्रहणं प्राप्तं ब्रूहि किं करवाण्यहम् । एतत्तु वचनं श्रुत्वा प्रत्युवाच पितामहः ॥
महानयं प्रयोगस्य समयः प्रत्युपस्थितः । अयं ध्वजमहः श्रीमान् महेन्द्रस्य प्रवर्तते ॥
२. ततः सह महेन्द्रेण सुरैः सर्वैश्च सेतरैः। आगतस्त्वरितो द्रष्टुं द्रुहिणो नाट्यमण्डपम्।
दृष्ट्वा नाट्यगृहं ब्रह्मा प्राह सर्वान्सुरांस्ततः। अंशभागैर्भवद्भिस्तु रक्ष्योऽयं नाट्यमण्डपः॥
३. देवानां वचनं श्रुत्वा ब्रह्मा विघ्नानुवाच ह । कस्माद्भवन्तो नाट्यस्य विनाशाय समुत्थिताः ॥
ब्रह्मणो वचनं श्रुत्वा विरूपाक्षोऽब्रवीद्वचः । दैत्यैर्विघ्नगणैः सार्धं सामपूर्वमिदं ततः ॥
४. ततश्च विश्वकर्माणं ब्रह्मोवाच प्रयत्नतः। कुरु लक्षणसम्पन्नं नाट्यवेश्म महामते॥
ततोऽचिरेण कालेन विश्वकर्मा महच्छुभम्। सर्वलक्षणसम्पन्नं कृत्वा नाट्यगृहं तु सः॥
५. सर्वशास्त्रार्थसम्पन्नं सर्वशिल्पप्रवर्तकम् । नाट्याख्यं पञ्चमं वेदं सेतिहासं करोम्यहम् ॥
एवं सङ्कल्प्य भगवान् सर्ववेदानुस्मरन् । नाट्यवेदं ततश्चक्रे चतुर्वेदाङ्गसम्भवम् ॥

प्र. २. ससन्दर्भं चतुर्णां स्पष्टीकरुत।

(२४)

१. भारती कवेर्जयति।
२. यत्राव्यवधानेन संकेतो गृह्यते स तस्य वाचकः।
३. सः आरोपितः शब्दव्यापारः सान्तरार्थनिष्ठो लक्षणा।
४. नानाभावोपसम्पन्नं नानावस्थान्तरात्मकम्।
५. अशक्ता भगवन् देवा अयोग्या नाट्यकर्मणि।
६. त्वं पुत्रशतसंयुक्तः प्रयोक्तास्य भवानघ ।

प्र. ३. एकं प्रश्नमुत्तरत।

(२०)

१. मम्मटकृतान्काव्यभेदान्स्पष्टीकुरुत।
२. पंचमवेदनिर्मितिं स्पष्टीकुरुत।